

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּרֵאשִׁית

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:59

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 19:06 ר"ת 19:42

עֲרַשׁ"ק כַּג' תִּשְׂרִי תִשַׁע"ד (27.9.13)

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שְׁלֹשָׁה שׁוֹתֵפִינַי יֵשׁ בְּאָדָם: הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָבִיו וְאִמּוֹ"

כְּתוּב בַּגְּמָרָא (נִידָה ל"א): "...שְׁלֹשָׁה שׁוֹתֵפִינַי יֵשׁ בְּאָדָם: הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָבִיו וְאִמּוֹ - אָבִיו מְזוּרִיעַ הַלְבָן, שְׂמִמְנוֹ (נוֹצָרִים) עֲצָמוֹת וּגְיָדִים וְצַפְרָנִים, וּמַחַ שְׂבָרָאשׁוּ וּלְבָן שְׂבַעֲיָן. אָמוּ מְזוּרַעַת אָדָם, שְׂמִמְנוֹ (נוֹצָרִים) עוֹר וּבִשָּׁר וּשְׂעֵרוֹת וּשְׁחוֹר שְׂבַעֲיָן. וְהַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְנִשְׁמָה...".

וְצָרִיף לְהַבִּין עֲנִינַי זֶה, וְהֵלֵא בְּרוּר לְכָל יְצִיר חַי, שֶׁהַקַּב"ה הוּא זֶה שְׂבָרָא אֶת הָאָדָם - גַּם אֶת הַגּוֹף וְגַם אֶת הַנְּשִׁמָּה - וְכִמוּ שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים בְּנוֹסַח הַסְּלִיחוֹת "הַנְּשִׁמָּה לְךָ וְהַגּוֹף פִּעְלֶךָ". שְׁהַרִי, מִי יִכּוּל לְבְרֹא בְּכוֹחוֹת עֲצָמוֹ אֲפִילוֹ גְּרָגִיר אֶחָד שֶׁל חוּלֵי?

וְכִבֵּר אָמְרוּ חוּ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה י"ד, ט'): "(ש)עַל כָּל נְשִׁימָה וְנִשְׁמָה שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׁם, (הוּא) צָרִיף לְקַלְסֵם (=לְהֵלֵל) לְבֹרָא, מָאִי טַעְמָא (=וּמְדוּעַ)? (שְׂכָן, כְּתוּב) 'כָּל הַנְּשִׁמָּה תִּהְלֵל יְהוָה'. (אֵל תִּקְרָא 'כָּל הַנְּשִׁמָּה', אֱלֹא) 'כָּל הַנְּשִׁמָּה תִּהְלֵל יְהוָה'. אִם כֵּן, אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת, שֶׁשְׁלֹשָׁה שׁוֹתֵפִים יֵשׁ בִּיצִירַת הָאָדָם? הֵלֵא אֵינִי הָאָדָם מְסוּגָל לְנִשְׁוֹם אֲפִילוֹ נְשִׁמָּה אַחַת בְּכוֹחוֹת עֲצָמוֹ. וְכָל שְׂכָן שְׂאֵינוּ מְסוּגָל לִיצוֹר אֶת גּוֹף הוֹלֵד בְּכוֹחוֹת עֲצָמוֹ. אִם כֵּן, אֵיךְ אָמְרוּ חוּ"ל: "שְׁלֹשָׁה שׁוֹתֵפִינַי יֵשׁ בְּאָדָם: הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָבִיו וְאִמּוֹ"?

אֱלֹא, שֶׁהַבְּאוּר הוּא, שֶׁהַקַּב"ה, בְּגִדְל עֲנוּתֵנוּתוֹ, מַחְשִׁיב אֶת הָאָב וְאֶת הָאֵם כְּאִילוֹ הֵם שׁוֹתֵפִים לוֹ בִּיצִירַת הוֹלֵד, וְהֵם כְּבִיכּוּל נוֹתְנִים לְאָדָם אֶת הַגּוֹף הַחוּמָּרִי.

אִם כֵּן, צָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֲמָק עֲנִינַי זֶה: מְדוּעַ מַחְשִׁיב הַקַּב"ה אֶת הָאָב וְהָאֵם כְּשׁוֹתֵפִים לוֹ בִּיצִירַתוֹ שֶׁל הָאָדָם? וַיֵּשׁ לוֹמַר שְׁזוּהוּ חֶסֶד גְּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁעָשָׂה הַקַּב"ה עִמָּנוּ, לְהַחְשִׁיב אֶת הָאָב וְהָאֵם כְּשׁוֹתֵפִים שְׁלוֹ, כְּבִיכּוּל, לִיצִירַת הַצְּאֲצָאִים. שְׂכָן, כִּידוּעַ לְהוֹרִים יֵשׁ אַחֲרֵיכֵן גְּדוּלָה וּכְבֹדָה לְחִנּוּךְ אֶת צְאֲצָאֵיהֶם לְתוֹרָה וּלְעִבּוּדַת ה'. וְכִבֵּר אָמְרוּ חוּ"ל (סוּפָה נו'), עַל מְרִים בַּת בִּילְגָה, שֶׁהִיְתָה מִמְּשַׁפַּחַת כְּהֻנִּים, וְהַמִּירָה אֶת דָּתָהּ. וְכִאֲשֶׁר שָׁמְעוּ חַכְמֵים דְּבַר זֶה קָנְסוּ אֶת כָּל מְשַׁמְרַת הַכְּהֻנִּים שֶׁל מְשַׁפַּחַתָּהּ, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְבֹא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְתִמְהוּ שֵׁם חוּ"ל, מְדוּעַ קָנְסוּ אֶת כָּל מְשַׁמְרַת הַכְּהֻנִּים עַל דְּבַר מְרִים בַּת בִּילְגָה שְׂחַטָּא? וּכְפִי לְשׁוֹן הַגְּמָרָא "מִשׁוּם בְּרִתָּא קְנַסִּינַן לִיהַ לְדִידִיהַ?" (=בְּגִלְל הַבַּת צָרִיכִים אָנוּ לְקַנּוֹס אֶת הַהוֹרִים?). וּמִתְרַץ שֵׁם אַבְיִי, וְאוֹמֵר: "אֵינִי. כִּדְאָמְרִי אֵינְשִׁי: שׁוֹתָא דִּינוּקָא בְּשׁוּקָא, אוֹ דְאָבוּהַ אוֹ דְאִמִּיהַ" (=כֵּן. כִּינּוּן שְׂמָה שֶׁהַתִּינוּק מְדַבֵּר בְּשׁוּק, הוּא מַחֲינּוּף הָאָב אוֹ מַחֲינּוּף הָאֵם). לְפִי זֶה יַחֲרַד הָאָדָם, וְתַפֵּל עָלָיו אִימָתָה וּפְחָד, אֵיךְ מְסוּגָלִים הַהוֹרִים, שֶׁהֵם רַק קְרוּצִי-חַמֵּר, לְקַבֵּל אַחֲרֵיכֵן בְּזוּאת, לְגִדְל אֶת צְאֲצָאֵיהֶם כְּרֵאוּי, כְּדַת וְכִדִּין, לְתוֹרָה, לְמִצְוֹת וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים.

וְלָכֵן, הַתִּירוּץ הוּא, שֶׁמִּטַּעַם זֶה עָשָׂה הַקַּב"ה אֶת עֲצָמוֹ כְּבִיכּוּל שׁוֹתֵף עִם הַהוֹרִים בִּיצִירַת הוֹלֵד. שְׂכָן, כְּשִׁישׁ לְהוֹרִים שׁוֹתֵף כְּמוֹ הַקַּב"ה, שֶׁהוּא כָּל-יִכּוּל, הֵם מִתְחַזְּקִים בְּרוּחָם וּמְקַבְּלִים עִידוּד מִכֵּן. שְׁהַרִי, בּוֹדָאֵי שֶׁעַל שׁוֹתֵף כְּזֶה אֲפֶשֶׁר לְסַמּוֹךְ, שִׁיסִיעַ לָהֶם בְּגִידוּל וּבְחִינוּף הַיְלָדִים.

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁזוּהוּ מָה שְׂכָתוּב בַּגְּמָרָא (כְּתוּבוֹת יז'), עַל "רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֲלֵעָאִי, שֶׁהָיָה נוֹטֵל בַּד שֶׁל הַדָּס, וּמְרַקֵּד לְפָנָי הַכְּלָה, וְאוֹמֵר: 'כְּלָה נָאָה וְחִסּוּדָה'. (וְאִילוֹ) רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מְרַקֵּד אֶתֶּלַת". וּפְרַשׁ רַש"י, שֶׁהָיָה רַב שְׁמוּאֵל רוֹקֵד עִם שְׁלֹשָׁה הַדָּסִים, 'שֶׁלֹּשׁ בְּדִין זוּרֵק (לְמַעֲלָה)...".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מָה רְצָה רַב שְׁמוּאֵל לְרַמּוֹז לָנוּ בְּזוּרִיקַת שְׁלֹשַׁת הַהַדָּסִים, כְּשֶׁהָיָה מְרַקֵּד לְפָנָי הַכְּלָה? וַיֵּשׁ לוֹמַר, כִּי כְּאֲשֶׁר הִחֲתֵן וְהִפְלָה מִתְּבוּנָתוֹ עַל תְּכֵלִית הַנִּישׁוּאִין, שֶׁהִיא קִיּוּם מִצְוֹת פְּרוּ וּרְבוּ, בְּלִידַת בְּנִים וּבָנוּת, הִנֵּה, בְּנִקְל יוּכְלוּ לְבֹא לִידֵי עֲצָבוֹת מוּל הָאַחֲרֵיכֵן הַגְּדוּלָה וְהַכְּבֹדָה הַמוּטָלֶת עֲלֵיהֶם. עַל-כֵּן, כְּדִי לְחַזֵּק אֶת רוּחָם, הָיָה רַב שְׁמוּאֵל מְרַקֵּד לְפָנָיהֶם עִם שְׁלֹשָׁה הַדָּסִים, כְּדִי לְהוֹכִיר לָהֶם, שֶׁיִּשְׁנֵם שְׁלֹשָׁה שׁוֹתֵפִים בִּיצִירַת הָאָדָם - הַקַּב"ה, אָבִיו וְאִמּוֹ. אִם כֵּן, עִם שׁוֹתֵף כְּמוֹ הַקַּב"ה יוּכְלוּ בְּנִקְל לְגִדְל אֶת צְאֲצָאֵיהֶם לְתוֹרָה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים. עַל-פִּי יְסוּד זֶה יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין מָה שְׂכָתוּב בְּבְרִיאַת הָאָדָם (בְּרֵאשִׁית א', כו'): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ"

כדמותנו". וידועה תמיהת חז"ל על הכתוב **"נעשה"**, שהוא לשון רבים, שהרי הקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד, והוא לבדו ברא את האדם. אלא, שתוצו המפרשים, שרצה הקב"ה ללמדנו בכך את מידת הענוה, שיהא הגדול נמלך בקטן. דהינו, שהקב"ה נמלך עם המלאכים לפני יצירת האדם.

אולם ה"ישמח משה" (בראשית) תרץ, שהקב"ה אמר לנשמת האדם (לפני כניסתה לגוף): **"נעשה אדם"**. כלומר, אני ואת, ביחד, נעשה ונשלים את האדם שבו. (שכן, כידוע, הקב"ה ברא את האדם חסר, כדי שישלים את עצמו על-ידי תורה ומעשים טובים).

ומעתה יש לומר, שהקב"ה אמר לנשמת אדם וחוה, קדם שנבראו בעולם הזה, **"נעשה אדם"** - כלומר, אני ואתם, בשותפות, נעשה אדם, על-ידי שתקינו מצות פרו ורבו. ובכך רצה הקב"ה לחזק את האדם בסיוע הגדול שיסיע לו בגידול ובחינוך צאצאיהם לתורה ולעבודת ה'.

וזהו שרמז החכם מכל אדם, באומרו (קהלת ד', ט'): **"טובים השנים מן האחד, אשר יש להם שכר טוב בעמלם"**. כלומר, מתי **"טובים השנים"**, שהם האב והאם, ויצליחו בחינוך צאצאיהם? רק **"מן האחד"** - רק כאשר יזכרו תמיד שהם מקבלים שפע קדש וסיוע **"מן האחד"** - הוא יחידו של עולם, הקב"ה, שעשה עצמו שותף עם ההורים בחינוך צאצאיהם. (על פי **"אורה של תורה"** להרה"ק פינחס פרידמן)

"עפגף" ראשי תיבות **"עץ פרי עשה פרי"**

על הכתוב בפרשת הבריא: **"ויאמר אלהים: תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי... ויהי כן: ותוצא הארץ... עץ עשה פרי"**. ופרש רש"י, שהבורא יתברך צוה על הארץ להוציא **"עץ פרי עשה פרי"**. כלומר, שטעם גזע תעץ יהיה כטעם הפרי. אולם הארץ לא עשתה כן, אלא **"ותוצא הארץ... עץ עשה פרי"**. כלומר, הארץ שנתה מצויי תבורא, והוציאה רק **"עץ עשה פרי"**, ולא **"עץ פרי עשה פרי"** (= שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי). וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מדוע חטאה הארץ וזקא בשנינו זה, ולא הוציאה **"עץ פרי עשה פרי"** (= שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי)?

ויש לומר, שהנה, תכלית הבריא היא, **שיקדש** האדם את **גופו החומרי**, שהוא בבחינת **"עץ השדה"** ("כי האדם עץ השדה"), עד שיהיה **הגוף מאיר** כמו **הנשמה** הקדושה שבקרבו, וזהו **"עץ פרי עשה פרי"**. דהינו, **הגוף, שהוא "הגזע"**, יזכך, ויהיה כטעם **"הפרי"** - כמו **הנשמה**.

ולכן, אומר ה"אוהב ישראל", הסיבה שנתה הארץ וזקא **בחטא** זה, ולא הוציאה **"עץ פרי עשה פרי"**, היתה כדי שיוכל האדם להצדיק את עצמו, ולעשות תשובה על חטאיו, באומרו כי מה **שחטא**, הוא רק מחמת **שגופו** נברא עפר מן האדמה. ומכיון שהארץ שנתה ממה שצוה הבורא, זה מה שגם גרם לאדם **לחטוא**.

וואכן, מבוואר בספרים הקדושים, שחטא קדמון זה של האדמה, ששנתה מצויי הבורא יתברך, הוא שרש לכל **החטאים** של המין האנושי. ועל זה אנו נתלים ואומרים בתפילות הנזמרים הנוראים: **"אבינו מלכנו, זכור כי עפר אנחנו"** - אבינו שבשמים, זכור שאתה בראת אותנו **עפר** מן האדמה. ומאחר והיא שנתה ממה שצוית אותה, גרם הדבר לכך שגם אנחנו שנינו מרצונך, **וחטאנו** לפניך, ואם כך - רחם עלינו).

מכל זה נמצא, שפדי לתקן את פגם האדמה, ששנתה ולא הוציאה **"עץ פרי עשה פרי"**, צריך האדם **לקדש ולזכך** את **גופו**, כך שיהיה **מאיר** כמו **הנשמה** (שזהו ענין **"עץ פרי עשה פרי"** - שהגוף, שהוא **"הגזע"**, יהיה **"כטעם"** (=כמו) הנשמה הקדושה).

והנה, ידוע מהספרים הקדושים, שמה שברא הקב"ה את האדם עם שתי עיניים, הוא כדי לרמוז לו, שבנין אחת הוא צריך להסתכל איך לעבוד את ה' **ברוחניות** - בתורה ובמצות. ובנין השניה הוא צריך להסתכל איך לעבוד את ה' **בגשמיות**, כדי **לקדש ולזכך** את **הגוף**, עד שיאיר כמו **הנשמה** הקדושה.

וזהו שאומר החכם מכל אדם: **"עיניך לנכח יביטוי"**. כלומר, שתי עיניך נבראו כדי לרמוז לך שתשתמש עם העיניים לעבודת ה': עין אחת להסתכל איך לעבוד את ה' בעניי רוחניות, ובנין השניה להסתכל איך לעבוד את ה' בעניי גשמיות. ועל-ידי כך: **"ועפעפיך יישרו נגדך"** - **"עפגף"** ראשי תיבות **"עץ פרי עשה פרי"** - תגיע למדרגת **"עץ פרי עשה פרי"** - לקדש את **הגוף**, שיאיר **כאור הנשמה**. ומוסיף שלמה המלך ואומר, שענין זה של **"עיניך ועפעפיך"**, תמיד יהיה **לנגדך** ("יישרו נגדך"), כיון שזוהי תכלית עבודת האדם בעולם הזה. (ראה בהרחבה בספר **"בני ציון"**, חומש **"שמות"** עמ' 113)

ויבא אלהים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד" (במדבר רבה כתוב: "והנה טוב מאד" - זה יצר הרע) (א, לא)

פעם שאל חסיד אחד את ה"חפץ חיים", מה לעשות ליצרו הרע שאינו נותן לו מנוחה? השיב לו ה"חפץ חיים", שהיצר הרע הוא לטובתו של האדם, שאלמלא היצר הרע לא היתה שום תכלית לבריא האדם. וכשם שהמטוטלת שבשעון פועלת על-ידי שיש בה שני כחות מנוגדים זה לזה, האחד מושך לצד אחד והשני לצד שפנגד, ועל-ידי כך הגלגלים והמחוגים מסתובבים, וכך הכל ביחד יוצר את השעון. וכך גם האדם - יצרו הטוב מושך לצד הטוב ויצרו הרע מושכו לרע. וכשהוא זוכר את בוראו, ומתאמץ להתגבר על היצר הרע, על-ידי כך הוא נוחר עולם הבא, ולפי גדל הצער - כן גדל השכר.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון! בס"ד

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּרֵאשִׁית

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:59

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 19:06 ר"ת 19:42

ערש"ק כג' תשרי תשע"ד (27.9.13)

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם... וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה... וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה"

על הכתוב, "וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה", כתוב במדרש (בראשית רבה יז, ו): "אמר רבי חנינא, בריה דרבי מאיר: מתחילת הספר (=בראשית) ועד כאן (=עד המלה 'ויסגר'), אין כתיב **סמ"ך** (האות ס'). פיון שנבראת (האשה) – נברא **שָׁטָן** עמה". ופרשו חז"ל, שהאות **ס**, המופיעה במלה "ויסגר", רומזת על ה-**ס"מ**, הוא **הַשָּׁטָן**. ועל-כן דרשו, שפיון שברא הקב"ה את האשה, כמו שכתוב "וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה" – כך גם נברא ה-**ס"מ**, הוא **הַשָּׁטָן**, עמה. וצריך להבין ענין זה. שהרי, הקב"ה ברא את האשה לטובת האדם, כדי שתהיה לו לעזר, כמו שכתוב: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבִדּוֹ, אַעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ". אם כך, מדוע נברא **הַשָּׁטָן** עם האשה? שהרי, לכאורה זהו גנאי לאשה...

נראה לבאר ענין זה על-פי מה שכתב הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בקונטרס "ליקוטי מאמרים" (אות י, "ולכן אמר"), על-פי מה שאמרו חז"ל (קידושין ל'): "**יצרו** של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו – אינו יכול לו" (= **ליצר הרע**). וצריך להבין, איך הקב"ה עוזר לאדם? אלא, שהעזרה היא על-ידי שברא לו את האשה, כמו שכתוב: "אַעֲשֶׂה לוֹ (=לאדם) עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ" (=כנגד **היצר הרע**). ולכך התפנו חז"ל, באומרים "וַאֲלֵמָלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ". דהיינו, אם לא היה הקב"ה "עוזרו" נותן עזר לאדם, את האשה – "אינו יכול לו" (= **ליצר הרע**) – לא היה מצליח האדם להתגבר על **היצר**. ויש לבאר ענין זה על-פי מה ששנינו במסכת יבמות (ס"ב, ע"ב): "כָּל אָדָם שָׂאִין לוֹ אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה, בְּלֹא בְרָכָה וּבְלֹא טוֹבָה. וּבְמַעֲרָבָא (=כינוי לארץ ישראל, שהיא ממערב לבלל) אָמְרוּ, שְׂהוּא שְׂרוּי בְּלֹא תוֹרָה". וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע אין האדם יכול לעסוק ולזכות לתורה הקדושה, בלי אשה? על-כך עונים חז"ל בגמרא (יומא עב'): "'יראת ה' טהורה עומדת לעד'. אמר רבי חנינא: זה הלומד תורה בטְהָרָה. (ו)מאי היא (טהרה)? נושא אשה, ואחר-כך, לומד תורה".

הנה, מבואר מכאן, שאי-אפשר שתתקיים התורה אצל האדם, ושתהיה "עומדת לעד" – אלא רק לאחר שהוא נושא אשה, שאז הוא יכול ללמוד תורה בקדושה ובטהרה, ללא הרהורי אשה. ועל-כן יפה אמרו חז"ל: "ובמערבא אמרו (על כל אדם שאין לו אשה), שהוא שרוי בלא תורה".

וראוי להוסיף מה שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל'): "כִּף הַקַּב"ה אָמַר לָהֶם, לְיִשְׂרָאֵל: בְּנֵי, בְּרֵאשִׁית יֵצֵר הַרְעַ, וּבְרֵאשִׁית לֹא תוֹרָה תִּבְלִין, וְאִם אַתֶּם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, אִין אַתֶּם נִמְסְרִים בִּידּוֹ (=ביד **היצר הרע**)".

הנה, מבואר מכאן, שהאדם לא יכול להתגבר על **היצר הרע**, אלא על-ידי עסק התורה. אם כך, נמצאנו למדים, שכל אדם שאין לו אשה שרוי בלא תורה, וממילא אין לו את ה"תבלין" (=היא התורה) כנגד **היצר הרע**. ולכן אמרו חז"ל בגמרא (קידושין כט'): "בֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלֹא נָשָׂא אִשָּׁה – כָּל יָמָיו בְּעִבְיָה". כלומר, מי שלא נשא אשה, כל ימיו הוא בהרהורי **עבירה** של עריות.

הנה כי כן מבוארים היטב דברי רבי צדוק על מה שאמרו חז"ל בגמרא: "**יצרו** של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו – אינו יכול לו" (= **ליצר הרע**). והכונה בכך היא על בריאת האשה, שהיא עזר לאדם, שיוכל להתגבר על **יצרו**, על-ידי עסק התורה.

על-פי האמור יומתק לפרש את הכתוב: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבִדּוֹ, אַעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ". דהיינו, "לא טוב" – בלא אשה לא יוכל האדם לזכות לתורה שנקראת "טוב", (כפי מאמר חז"ל (ברכות ה'): "אין טוב אלא תורה, שנאמר: 'כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, תוֹרַתִּי אֶל תַּעֲזוּבוּ'").

שכן, רק על-ידי האשה יוכל לשלוט ולהכניע את **היצר הרע**. לכן, העצה לכך היא "אַעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ" – היא האשה שעל-ידיה יוכל לזכות בתורה שהיא טוב, ועל-ידי זה תהיה לו עזר להתגבר על **היצר** שעומד כנגדו

כל הזמן.

כִּינן שְׂבָאנוּ לְיַדֵי כֹהֵן, יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין מְדוּעַ בָּרָא הַקַּב"ה אֶת הַ—ס"מ, הַשָּׁטָן, יַחַד עִם הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁלְמַדְנוּ בַמִּדְרָשׁ: "כִּינן שְׂבָרָתָהּ (הָאִשָּׁה) — נִבְרָא שָׁטָן עִמָּהּ". שְׁהַרִי, לְמַדְנוּ בַגְּמָרָא (מַגִּילָה יג): "אֵינן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּה אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא אִם כֵּן, בּוֹרָא לָהֶם רְפוּאָה בְּתַחֲלָה".

לָכֵן, לֹא בָרָא הַקַּב"ה אֶת הַשָּׁטָן/הַיֵּצֵר הָרָע, הַמְסִית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, קוֹדֵם שֶׁבָרָא לוֹ רְפוּאָה תַּחֲלִילָה — הִיא הָאִשָּׁה — שְׁעַל-יָדֶהּ (=בְּזִכְוֹתֶיהָ) יוֹכֵל לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיֵּצֵר הָרָע.

עַל-פִּי הָאֲמוּר יִתְבָּאֵר מָה שֶׁכָּתַב הַ"עֲטָרַת יְשׁוּעָה" (לִיקוּטִים, אוֹת לו'), בְּשֵׁם הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, כִּי שְׁמוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרָע/הַשָּׁטָן הוּא "סמאל" — רָאשֵׁי תִיבוֹת ס' מְסַכְתוֹת אֵינן לְלַמּוֹד — לְרִמּוֹז שֶׁהוּא (=יֵצֵר הָרָע) מִתְנַגֵּד שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל יַעֲסוֹק בְּ-ס' (=60) הַמְסַכְתוֹת שֶׁבַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה. שָׁכֵן, הַיֵּצֵר יוֹדֵעַ שֶׁעֵיקָר בִּיטוּלוֹ הוּא עַל-יָדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה. וְעַל-כֵּן הוּא מְנַסֶּה בְּכָל כּוּחוֹ לְמַנוּעַ מֵאִישׁ יִשְׂרָאֵל לַעֲסוֹק בָּהּ.

אוּלָּם, זֶה לְעוֹמֵת זֶה עֲשָׂה ה', וּבְשֵׁמוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרָע נִרְמַז גַּם אֵיךְ לְבַטְלוֹ: שָׁכֵן, "סמאל" — רָאשֵׁי תִיבוֹת ס' מְסַכְתוֹת אוֹתָן לְלַמּוֹד — שְׂאֲדַרְבָּא צְרִיךְ לַעֲסוֹק בְּכָל ס' הַמְסַכְתוֹת שֵׁישׁ בַּתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה, כִּינן שְׁעַל-יָדֵי כֹהֵן מִתְבַּטֵּל הַיֵּצֵר הָרָע.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין אֶת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה בְּטַבְּעַת. שְׁהַרִי, לְכַאוּרָה, יֵשׁ לָנוּ לְשֹׂאוֹל, מְדוּעַ מְקַדְשִׁין יִשְׂרָאֵל אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם דּוֹקָא בְּטַבְּעַת, וְלֹא בַחֲפִץ אַחֵר?

אֵךְ לְפִי הָאֲמוּר יֵשׁ לוֹמַר, שְׁהַרִי הַטַּבְּעַת הִיא עֲגוּלָה, בְּצוּרַת הָאוֹת ס', הַרוֹמְזוֹת עַל ס' מְסַכְתוֹת שֶׁבַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה. וְהִיוֹת וְאֵינן הָאָדָם יְכוֹל לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה, אֲלֵא רַק לְאַחַר שֶׁנִּשְׂאָ אִשָּׁה, לָכֵן מְקַדְשִׁין אֶת הָאִשָּׁה בְּטַבְּעַת בְּצוּרַת הָאוֹת ס', כְּדֵי לְרִמּוֹז שֶׁבְּזִכּוֹת הַקִּדּוּשִׁין יִזְכֶּה הַחֲתָן לַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה, שֵׁישׁ בָּהּ ס' מְסַכְתוֹת.

וְרִאוּי לְהוֹסִיף מָה שֶׁלְמַדְנוּ בַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת יז): אָמַר לִיה רַב לְרַבֵּי חֵיָא: נְשִׁים, בְּמֵאֵי זְכִיין? (=בְּמָה זִכּוֹת הַנְּשִׁים לַעֲוֹלָם הַבָּא?). עֲנָה לוֹ רַבִּי חֵיָא "בְּאֶקְרוּיֵי בְּנִייהוּ לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּבְאֶתְנוּיֵי גְבַרְיֵיהוּ בֵּי רַבְּנָן" (=הֵן זִכּוֹת בְּזִכּוֹת זֶה שֶׁהֵן שׁוֹלְחֹת אֶת בְּנֵיהֶן לְלַמּוֹד תּוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וְכֵן, שְׂמֵאֲפִשְׁרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן לְלַמּוֹד תּוֹרָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּמַחֲכוֹת לָהֶם עַד שׁוֹבֵם).

לָכֵן נִהְגוּ לְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה בְּטַבְּעַת, שֶׁהִיא בְּצוּרַת הָאוֹת ס', כְּדֵי שֶׁתְּעַנּוֹד הָאִשָּׁה אֶת הַטַּבְּעַת כָּל יְמֵיהָ עַל אֲצַבְעָהּ, וְתִזְכּוֹר תָּמִיד, שֶׁתְּפַקְדֶּה בְּקִדְשׁ הוּא לְסִיעַ לְבַעֲלָהּ וּלְצַאֲצְאֶיהָ לַעֲסוֹק בְּ-ס' מְסַכְתוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה.

וְהוּוּ שְׂאוּמַר הַחֲתָן לְכֹלָהּ: "הַרִי אֶת מְקוּדְשֶׁת לִי בְּטַבְּעַת זוֹ (שֶׁהִיא עֲגוּלָה בְּצוּרַת ס'), כְּדַת מֹשֶׁה וַיִּשְׂרָאֵל". ("כְּדַת" — כְּמוֹ דַת מֹשֶׁה, הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֵׁישׁ בָּהּ ס' מְסַכְתוֹת. ("כְּדַת מֹשֶׁה" — רָאשֵׁי תִיבוֹת כַּמּוֹ גְּמַטְרִיָּה ס', חֵי צִיּוֹן מְזוּרְחֵי הִ"ו)). (ע"פ "שְׁבִילֵי פְּנִיחָס" לְהַרְהוֹק פְּנִיחָס פְּרִידְמָן)

"וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם"

בַּסֵּפֶר "הַגָּאוֹן הַחֲסִיד מוֹיִלְנָא" מְסוּפָּר עַל נֶס גְּדוֹל שֶׁאַרְעַ לְאִמּוֹ שֶׁל "הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא" בְּהִיוֹתָהּ תִּינוּקָת, וְכֵךְ מְסוּפָּר: הַסְּבָתָא שֶׁל הַגָּאוֹן הַחֲלִיטָה בְּאַחַד הַיָּמִים לְצֵאת עִם הַתִּינוּקָת שֶׁחָנַן אוֹתָהּ ה' לְשֹׂאוֹף אוֹר צַח. וְכֵךְ, הַשְּׂכִיבָה אוֹתָהּ עַל גְּבֵי הַכְּרִית וְטִיְלָה לְהַנְּאִתָּה עַל הַגָּשֶׁר שְׁעַל-פְּנֵי הַנְּהַר רוֹמְנוּבָה, הַסְּמוּךְ לְסְלוּצְק. לְפִתְעָ, תוֹךְ כְּדֵי הַלִּיכָתָה מְעַדּוֹ רַגְלֶיהָ שֶׁל הָאֵם וְהַכְּרִית עִם הַתִּינוּקָת שְׁעַלֶּיהָ נִשְׁמָטוּ מִיָּדֶהּ וְנִפְּלוּ לַנְּהַר. הָאִמָּא פְּתַחַה בְּזַעֲקוֹת שֶׁבָּר נוֹרָאוֹת, אֵךְ לְכָל הָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְאַסְפוּ סְבִיבָהּ, לֹא נוֹתַר, אֲלֵא לְחֻזְקָה וּלְעוֹדְדָהּ, בְּהִיוֹתָם בְּטוּחִים שֶׁהַתִּינוּקָת שְׁבָקָה חַיִּים לְכָל חַי, וּבּוֹדָאֵי שְׂאִי-אֲפֻשֶׁר לְהַצִּילָהּ. וְהִנֵּה, לֹא עָבְרוּ אֲלֵא דְקוֹת מוֹעֲטוֹת, וְלִהְפֹתְעֵתָם הַגְּדוּלָה צְפָה הַכְּרִית וְעִלְתָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כְּשֶׁהַתִּינוּקָת עֲדִין שׁוֹכְכֶת עֲלֶיהָ וְשָׁטָה לָהּ לְהַנְּאִתָּה. מִיָּד מִהֲרוּ וְהוֹעִיקוּ אֶת כּוּחוֹת הַהַצֵּלָה שֶׁהַצִּילָחוּ, בַּחֲסִדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, לְמִשׁוֹת אֶת הַיִּלְדָה מִן הַמַּיִם לְלֹא פֶגַע. יִלְדָה זוֹ — טְרַיְנָא שְׂמָה — זְכָתָה, וְכָל יְמֵיהָ הִיוּ קְדוּשָׁה וְצַנִּיעוּת. וְכֵךְ, זְכָתָה לְהִינְשֵׂא לְאוֹתוֹ צְדִיק וְטָהוֹר ר' שְׁלֵמָה זְלַמָּן, אֲשֶׁר שָׁקַד מְנַעֲוֶרָיו עַל דְּלַתוֹת הַתּוֹרָה, וְלִיָּמִים זָכוּ וְחָנַן אוֹתָם ה' בְּבֵן זָכַר, שֶׁנִּקְרָא אֱלִיהֶוּ, הֵלֵא הוּא הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא זְכוּק ל' ווִיע' א."

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

כניסת השבת: 17:59

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 19:06 ר"ת 19:42

ערש"ק כג' תשרי תשע"ד (27.9.13)

הפטרה: "פה אמר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

אדם ראשי תיבות: אדם, דוד, משיח (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

האר"י הקדוש אומר, שלאחר שחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, נקצבו לו אלה שנות חיים, כפי שהזהיר הקב"ה את האדם: "כי ביום אכלך ממנו (=מעץ הדעת) מות תמות", וידוע שימושו של הקב"ה הוא אלה שנה, שנאמר בתהילים: 'כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור...'. לכן, כשחטא אדם הראשון, ואכל מעץ הדעת, נגזר עליו, כאמור, לחיות אלה שנות חיים, במקום חיי נצח שלהם היה זוכה אילו לא היה חוטא. ואולם, אדם הראשון חי רק 930 שנה, ולא אלה, כפי שכתוב (בראשית ה', ה'): "ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימת". ואם כן, לאן נחסרו שבועים שנה מחייו?

על-כך עונה המדרש (במדב"ר יד', יב'): "ע' (=70) שנה שחסר אדם (הראשון) משנותיו... נתן לדוד בן ישי...". ומבאר ענין זה האר"י הקדוש, ואומר, שהסיבה שאדם הראשון נתן לדוד את 70 השנים משנותיו היא משום שדוד המלך היה גלגולו של אדם הראשון, וכיון שנגזר על אדם הראשון: "כי ביום אכלך ממנו (=מעץ הדעת) מות תמות" (דהינו שימות בו ביום שבו יולד), היתה גזירה זו צריכה להתקיים אצל דוד המלך. ומאחר ודבר זה נגזר בסיבתו של אדם הראשון, נתן לו (אדם הראשון) לדוד ע' (=70) שנים משנותיו. ועוד אומר האר"י הקדוש, שמאחר והאדם הראשון חטא ואכל מעץ הדעת, והביא בכך מיתה לעולם כולו – דוד, שהוא גלגולו, יתקן את חטאו זה, ובאחרית הימים הוא יהיה מלך המשיח, ויחיה את המתים. ולכן אמרו חז"ל על דוד: "דוד מלך ישראל חי וקיים", כי אפילו שינה לא ישן בימי חייו, כי אם "שתין נשמי" (=זמן קצר מאד של ששים נשימות סוס), כדי שלא יטעם טעם מיתה (כפי שאמרו חז"ל (ברכות נו'): שהשינה היא אחד מששים חלקים של המיתה).

ומסיף ואומר האר"י, שתפקידו של דוד המלך היה לתקן את חטא האדם הראשון ואת המיתה שהביא לעולם, ולכן כאמור לא ישן אלא "שתין נשמי", ולעתיד לבוא יהיה הוא המלך המשיח שיחיה את המתים, ויחזיר את העולם לתיקונו, לחיים נצחיים, כמו שהיה לפני חטא האדם הראשון.

וכל זה – אומר האר"י – נרמז לנו בראשי התיבות של אדם: אדם, דוד, משיח וזהו חוט השדר מראשית הבריאה, עד תכליתה – שלשת השלבים הללו: אדם, דוד, משיח – המתחיל באדם הראשון, נמשך בדוד המלך, ונגמר בביאת משיח צדקנו, המלך המשיח, הלא הוא דוד המלך, שהוא תיקונו של אדם הראשון. "בראשית ברא אלהים את..." ("א', א')

על הכתוב "בראשית ברא אלהים את..." , כתב "בעל הטורים" (רבנו יעקב בן אשר): "בראשית ברא אלהים... – סופי התיבות אמת, מלמד שנברא העולם באמת, כמו שנאמר (תהילים קיט', קס'): 'ראש דברך אמת'. והנה, אומרים חכמי ישראל: בפסוק זה רמוזה עוד פעם המלה "אמת" – בסופי התיבות "ברא אלהים את". וצריכים אנו להבין, מדוע נרמזה בפסוק זה פעמיים המלה "אמת" – פעם אחת שלא לפי הסדר, בכתוב: "בראשית ברא אלהים (תאמ), ופעם שניה לפי הסדר "ברא אלהים את" (אמת)?

אומר על-כך הרה"ק משינאווע זיע"א, בספרו "דברי יחזקאל": הנה, "בראשית ברא אלהים, סופי תיבות "אמת", אך האותיות "אמת" לא נרמזו לפי הסדר, ואילו "ברא אלהים את" – סופי התיבות כן לפי הסדר. כדי לרמז, שצריך האדם לעבוד על מידת האמת. והנה, למרות שבתחילה מידה זו אינה בשלמות אצלו (דהינו לא לפי הסדר), בעזרת ה' יתברך יגיע ויבוא למידת האמת לפי הסדר, דהינו, שתהיה מידת האמת אצלו בשלימות. ודבר זה, אומר הרה"ק משינאווע זיע"א, דומה לבנין. אמנם, צריך לבנותו לפי הסדר – בתחילה היסודות, אחר-כך הכתלים ואחר-כך הגג וכו'. אולם, כאשר מכינים את צרפי הבנין, הקבלן לא תמיד קונה לפי

הסדר, אלא כפי שמצאה ידו, ורק כאשר הוא בונה את הבנין, הוא בונה אותו לפי הסדר. ועל-כך רמזו חז"ל בגמרא (פסחים נ'): "אמר רב יהודה, אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות, אף-על-פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". ומעתה יש לומר, שצירוף "אמת" שלא ביושר (=לא לפי הסדר) רומז על התורה והמצוות שהאדם עושה שלא לשמן, ואילו הצירוף "אמת" ביושר רומז שהאדם הגיע לשלימות, ועוסק בתורה ובמצוות לשמן (=לשם שמים).
"בראשית ברא אלהים את... (א', א')

התורה שבכתב מתחילה באות ב': "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", והתורה שבעל-פה מתחילה באות מ': "מאימתי קורין את שמע בערבית" (ברכות א', א'). ושתי האותיות מצטרפות למלה "בם". זהו מה שדרשו חז"ל: "ודברת בם" (דברים ו', ז) - בם יש לך רשות לדבר (=ללמוד), כלומר בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, שדבריהן קימים ועומדים לעד - ולא בדברים אחרים (יומא יט', עב).
ועוד אמרו חז"ל, כאמור לעיל: התורה מתחילה באות ב' - "בראשית", ומסתיימת באות ל' - "ישראל", ואותיות אלו, כידוע, מצטרפות למלה "לב". וזאת, כדי לומר לכל אדם מישראל: כשם שאין להפסיק את הלמות הלב בגופנו אפילו למשך שעה אחת, כך איננו רשאים להפסיק כל ימי חיינו את לימוד התורה. (וכן גם כדי לומר לך, שאין התורה נקנית - אלא בלב - בכונות טובות וטהורות, הנובעות (=היוצאות) מתוך הלב).
הצדיק רבי ישראל מרוזין היה אומר: במלה "בראשית" יש שש אותיות, כנגד ששת ימי הבריאה: ארבע האותיות בשני קצוות המלה מצטרפות למלה "ברית" (=בראשית) - רמז לדבר שהעולם נברא על מנת שישראל יקבלו עליהם את התורה בברית עולם. ושתי האותיות האמצעיות במלה "בראשית" מצטרפות למלה "אש", לפי שהתורה נמשלה, כדברי חז"ל, לאש: זכה אדם - מאירה לו התורה, ומחממת את גופו ונשמתו באש דת. לא זכה, חלילה - היא פוגעת בו ושורפת אותו כאש אוכלת.
"ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו, וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו" (ב', יט')

אומרים חז"ל: השם הניתן לרך הנוול בשעת ברית המילה נקבע בשמים לפי שרש נשמתו, ומשמים נותנים בדעת ההורים את השם. דבר זה נרמז בכתוב: "ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו" - ראשי תיבות מילה, ואילו המשך הפסוק: "וכל אשר יקרא לו האדם", הוא ראשי תיבות אליהו, שהרי בשעת המילה בא אליהו הנביא. לכן באותה שעה מתנוצצת ההתעוררות העליונה (=נותנים משמים את הדעת) באביו של הרך הנימול, כדי לתת לו את השם, המתאים לשרש נשמתו - וזאת מכחו של אליהו הנביא.
"אעשה לו עזר כנגדו" (ב', יח')

על הכתוב, "אעשה לו עזר כנגדו", דרשו חז"ל: אם האדם זכה - עזר (האשה היא לו לעזר). ואם לא זכה - כנגדו (האשה היא כנגדו). בענין זה מספרים חסידים על רבי ישעיה'לה מושקאט, רבה של פראג, שסבל מאד מן האדיקות המולפגת של אשתו, שעסקה כל היום בתפילות ובקריאת "תהילים" ומעמדות, והזניחה כליל את בעלה ואת ביתה. פעם חזר רבי ישעיה'לה מבית המדרש, כשהוא עיף ויגע אחרי שעור ארוך שהשמיע לתלמידיו, וגם הרעב הציק לו מאד. אך זוגתו לא משה (=זוה) מסדור התפילה שביתה, כדי להכין לבעלה דבר מאכל ומשקה. נאנח הגאון אנחה גדולה, ואמר לאשתו בעצב: עכשיו מובנים לי היטב דברי חכמינו זצ"ל על הכתוב "עזר כנגדו": זכה - עזר - אם זכה אדם לראות עולמו בחייו - אשתו היא עזר רב לו בכל עת ובכל שעה. כשהוא משכים לבית הכנסת לתפילת שחרית, מכינה לו האשה ארוחת בקר לעת שובו לביתו. וכאשר הוא מרצה את שעוריו בפני תלמידיו, או יושב בבית הדין ודן בדיני תורה, דואגת אשתו לבשל ארוחת צהריים ולערוך את השלחן לבעלה המתמיד. ובשובו לביתו מתפילות מנחה וערבית, מזומנת לו ארוחת ערב בחריצות כפיה של עקרת הבית. בדרך זו עומדת האשה לימין בעלה, ומסיעת בידו למלא פראוי את כל תפקידיו ועסקיו. אבל - אם לא זכה - כנגדו" - אם חלילה לא זכה האדם בגורל טוב בחייו, יושבת האשה מולו (=כנגדו) מבקר ועד ערב ועושה כמוהו: כשהוא מתפלל תפילות היום, אף היא מתפללת כנגדו. לומד פרשת השבוע, היא אומרת תהילים ומעמדות. הוא עסוק בלמוד הש"ס ופוסקים, אף היא עסוקה בש"ס ומפרשים. כתוצאה מכל זאת, מתהלך האדם מבקר ועד ערב רעב וממורמר, וחייו אינם חיים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כניסת השבת: 17:59

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 19:06 ר"ת 19:42

ערש"ק כג' תשרי תשע"ד (27.9.13)

הפטרה: "פה אמר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וייצר ה' אלהים את האדם... ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על פסוק זה אומר הרמ"א בשלחן ערוך (או"ח סימן ו'): לכן אנו מברכים בברכת "אשר יצר" – "רופא כל בשר ומפליא לעשות". שכן, ה' יתברך מפליא לעשות, בכך שהוא שומר את רוח האדם בקרבו, בתוך גופו הגשמי – וכך, הוא יתברך קושר/מחבר דבר רוחני (=את הנשמה הקדושה) בתוך דבר גשמי (=הגוף). וכל זאת, כי ה' יתברך הוא "רופא כל בשר" (=זוהי הרפואה לבשר הגשמי. שכן, בריאות האדם ורפואתו תלויה בחיבור המופלא של הגוף והנשמה), ורק אם ישמור האדם על חיבור נכון זה של הגוף והנשמה, על-ידי תורה ומצוות, יוכל להיות בריא בגופו, ונשמתו תשתמר (=תישאר) בקרבו.

והנה על האדם, שכלול מגוף ומנשמה, אומרים חז"ל: על הגוף נאמר במפורש שהוא נברא "עפר מן האדמה", וכן שנברא הוא ביום הששי, כמו שכתוב ביום הששי: "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה". אולם על הנשמה נאמר רק: "ויפח באפיו נשמת חיים", ועדין אין אנו יודעים, מהיכן נבראה הנשמה, ומתי (=באיזה יום) נבראה?

על-כך אומרים חז"ל, בספרים הקדושים: הנשמה היא ניצוץ/חלק אלוך ממעל, כמו שכתוב (דברים לב, ט): "כי חלק ה' עמו", וכן מבואר בספר הקנה "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ו), ופרשו חז"ל: "מאן דנפח – מתוכו הוא דנפח" (=מה שנפח הקב"ה באדם – מתוכו הוא נפח).

נמצאנו למדים מכאן, כי שרש הנשמה הוא חלק אלוך ממעל – כלומר, הקב"ה האציל (=נתן מעצמו) ניצוץ אלקי, ונפח אותו בתוך גוף האדם, ואז "ויהי האדם לנפש חיה". ועדין צריכים אנו באור, באיזה יום מששת ימי בראשית ברא ה' יתברך את ניצוץ אלוקי זה, את הנשמה?

על-כך אומר התנא ריש לקיש, שהנשמה נבראה ביום הראשון, ומביא הוא ראיה לדבריו, על-פי הפתוב: "ורוח אלקים מרחפת על-פני המים", ופרשו חז"ל ש"רוח אלקים" הפונה היא ל"רוחו של המשיח". ולפי גירסת ה"מתנות כהונה", זהו רוחו של אדם הראשון.

מכאן רואים אנו שכל הנשמות נבראו ביום הראשון, שכן נשמת אדם הראשון כוללת את כל הנשמות (גם לפי הגירסה השניה נכון הדבר, שכן, גם נשמת מלך המשיח כוללת בתוכה את כל הנשמות). אם כך רואים אנו, שמצד הנשמה הקדושה, שהיא חלק אלוך ממעל, נברא האדם ביום הראשון, לפני כל מעשה בראשית, אך מצד הגוף נברא האדם רק ביום הששי, בסוף מעשה הבריאה.

וזהו שאומר דוד המלך (תהילים קלט, ה'): "אחור וקדם צרתני". ולכאורה תמוהים הם דברי דוד המלך, שכן אם "אחור (=בסוף) צרתני (=יצרת אותי)", איך גם "וקדם (=בתחילה) צרתני"? (=איך גם בסוף וגם בתחילה נוצר האדם?).

אלא – אומר ריש לקיש – "אחור זה יום אחרון, וקדם זה יום הראשון". כלומר, הקב"ה ברא/יצר את האדם מצד הגוף "אחור" (=בסוף לכל מעשה הבריאה), אך מצד הנשמה, הוא ברא "קדם" – קדם לכל מעשה בראשית. ולכך התפון דוד המלך, באומרו: "אחור וקדם צרתני" – "אחור מצד הגוף, וקדם מצד הנשמה".

"ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו" (ב, ג)

הגאון רבי צבי אלימלך שפירא, כותב בספרו "בני יששכר": נוהגים לאכל דגים בשבת בגלל שלש הפרכות שנתנו במעשה בראשית: הברכה הראשונה נתנה לדגים, ככתוב: "ויברך אתם אלהים פרו ורבו ומלאו את המים בימים". הברכה השניה נתנה לאדם, ככתוב: "ויברך אתם אלהים... פרו ורבו ומלאו את הארץ". והברכה

השלישית נתנה לשבת, ככתוב: "ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו". ובשעה שיהודי אוכל דגים בשבת, הוא זוכה שמתקיימות אצלו כל שלש הברכות הללו כאחת. ידועה גם אמרה עממית, השגורה בקרב כמה מעדות ישראל, האמרת פי: האוכל דג ביום "דג" (=ביום השביעי, שהוא בגימטריה "דג"), ניצל מ-ד"ג (=מדין גיהנום). "בראשית ברא אלהים את... (א, א')

אמרו חז"ל: העולם נברא בשביל התורה, שנקראת "ראשית", שנאמר "ראשית דרכו" (משלי ח', כב'), וכן בשביל ישראל, שנקראו "ראשית", שנאמר "ראשית תבואתה" (ירמיהו ב', ג'). וכן אומר רבי אלעזר (פסחים סח', עב'): אלמלא תורה, לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (ירמיהו לג', כה'): "אם לא בריתי יומם ולילה (=לולא התורה, שנאמר בה - "והגית בו יומם ולילה" - (יהושע א', ח)), חקות שמים וארץ לא שמתיי". הקדמונים מצאו רמז לדברי חז"ל אלו, בלשון שבה מסתיימת פרשת הבריאה: "ויהי ערב ויהי בקר, יום הששי" (א, לא) - לא נאמר כאן "יום ששי", כמו שנאמר בשאר ימי הבריאה, אלא "יום הששי" (הוסיף הכתוב ה"א הידוע ביום "הששי", בגמר מעשה בראשית). וזאת כדי לומר לנו שהתנה (הבורא יתברך) עמהם (עם ישראל) שיקבלו עליהם חמישה (ה') חומשי תורה.

דבר אחר: "יום הששי" - כלם תלויים ועומדים (=כל מעשי הבריאה נשארו לא מושלמים), עד היום הששי, הוא ו' (ששי) בסיון, המוכן למתן תורה. (רש"י שם) הפרשן והמקובל רבנו חיים בן עטר, ה"אורח חיים" הקדוש, היה אומר: כיון שחז"ל הורו לנו, שהתורה היא תכלית הבריאה כלה - מי שזכה בתורה, זכה בעולם ומלואו. ומי שלא זכה בה, אינו רשאי להנות מן העולם, אפילו כהוא זה, אלא אם הוא מתחזק בלומדי התורה, ותומך במוסדות התורה. "בראשית ברא אלהים את... (א, א')

אומרים משמו של הגאון מוילנא: העולם הזה מתקיים על-ידי ששה דברים, המרויזים כלם במלה "בראשית", בדרך של נוטריקון (=ראשי תיבות): ביאה (=בינוי לחיי-אישות), חיצה, אכילה, שתיה, ישיבה, תרדמה (=שינה). פיוצא בכך מתקיים גם העולם הבא על-ידי ששה דברים, המרויזים גם הם בראשי התיבות של המלה "בראשית": בינה, ראייה, אמירה, שמיעה, ישוב, תלמוד. "עץ החיים"

כאשר פרצה המהפכה הבולשביסטית ברוסיה, בסתו של שנת 1917, הגיעו ימים קשים לקהילות ישראל באירופה המזרחית, וביותר סבלו אז מוסדות התורה הגדולים והמפורסמים, שתלמידיהם ממש רעבו ללחם. בליל שבת אחד באותה שנה, פגש הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, הלא הוא ה"חפץ חיים", את הקומיסר (=המפקח הממשלתי) האזורי, ארצייק, שהיה בן ישיבה לשעבר, ושחקיר היטב את ה"חפץ חיים". שבת שלום ומבורך - קרא ה"חפץ חיים" לעברו של ארצייק. אצלי השבת היא ככל שאר הימים - השיב לו ארצייק, תלמידו לשעבר, בהתנשאות לעגנית. יהי כן - אמר לו ה"חפץ חיים" במאור פנים, כדרכו בקדש - כל הימים הם של הקב"ה. הצדיק החל משוחח עם ארצייק על הא ועל דא, ולפתע אמר לו: שמא רוצה אתה לשמוע דבר תורה? רק זה חסר לי! - השיב ארצייק בלעג - אני ותורה רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב. אולם, ה"חפץ חיים" לא הרפה ממנו, ואמר לו: אולי תשמע מאמר קצר בכל זאת? מילא - נאות ארצייק למען כבוד רבו לשעבר. פתח ואמר לו ה"חפץ חיים", כשהוא אוהז בדש מעילו ומביט לתוך עיניו: בפרשת הבריאה אנו קוראים, שהקב"ה נטע גן בעדן, והצמיח את עץ החיים דוקא באמצע הגן (בראשית ב', ט). אם כך, נשאלת השאלה, מדוע קבע הבורא את עץ החיים במקוץ הגן, ולא בצדי הגן? והתשובה לכך היא - המשוף ה"חפץ חיים" - כדי לאפשר גישה מהירה וקלה לכל אדם אל עץ החיים, לפי מידת יכולתו ואפשרויותיו. הנה, אחד מגיע לעץ החיים על-ידי לימוד תורה בשקידה, שני מגיע על-ידי יראת שמים טהורה, ואדם טוב-לב כמון מגיע אל עץ החיים על-ידי מעשים טובים. והוסיף ה"חפץ חיים" ואמר לו: עליך לדעת, שמאות תלמידי הישיבה בעירנו ממש גוועים ברעב בימים אלו. לכן, יכול אתה לקנות את עולמך, אם תמכור לבחורים היקרים האלה מעט מזון, כדי להחיות את נפשם! לאחר מכן נפרד ה"חפץ חיים" מארצייק, תלמידו לשעבר, שגראה נבון ושקוע בהרהורים, לשמע דברי הצדיק. למחרת בערב הגיעה לפתח הישיבה עגלה עמוסת קמח ומצרכי מזון אחרים - חינם אין כסף - לתלמידיו של ה"חפץ חיים". שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!